KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 14.6.2004
KOM(2004) 363 endelig

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET

om omsætningen af formeringsmateriale af vin og om brugen af officielle mærkesedler og ledsagedokumenter, jf. artikel 10, stk. 6, i Rådets direktiv 68/193/EØF

BEGRUNDELSE

I artikel 1, nummer 14, sidste afsnit, i Rådets Direktiv 2002/11/EF af 14. februar 2002 om ændring af direktiv 68/193/EØF om handel med vegetativt formeringsmateriale af vin og om ophævelse af direktiv 74/649/EØF hedder det "Kommissionen udarbejder senest den 23. februar 2004 en rapport, eventuelt ledsaget af forslag, om omsætningen af formeringsmateriale af vin, herunder navnlig brugen af de officielle mærkesedler og af de ledsagedokumenter, som indføres af medlemsstaterne".

Formålet med denne rapport er at vurdere resultaterne af den undersøgelse, der er gennemført af denne omsætning og af brugen af de officielle mærkesedler og ledsagedokumenter i forbindelse med handel med formeringsmateriale af vin og fremsætte forslag til forbedring af lovgivningen om denne vigtige del af vindyrkningen og dermed vinfremstillingen.

For at gøre det muligt for Kommissionen at forelægge Rådet en udtømmende og opdateret rapport fik medlemsstaterne tilsendt et særligt spørgeskema. Spørgeskemaet og besvarelserne blev gennemgået i samarbejde med eksperter fra medlemsstaterne.

I det følgende foretages en vurdering af, om bestemmelsernes krav på de to ovennævnte områder er opfyldt. Angående yderligere oplysninger henvises der til bilaget.

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET

om omsætningen af formeringsmateriale af vin og om brugen af officielle mærkesedler og ledsagedokumenter, jf. artikel 10, stk. 6, i Rådets direktiv 68/193/EØF

I den ny artikel 10, stk. 6, i Rådets direktiv 68/193/EØF af 9. april 1968 om handel med vegetativt formeringsmateriale af vin, som blev indsat ved Rådets direktiv 2002/11/EF, hedder det: "Kommissionen udarbejder senest den 23. februar 2004 en rapport, eventuelt ledsaget af forslag, om omsætningen af formeringsmateriale af vin, herunder navnlig brugen af de officielle mærkesedler og af de ledsagedokumenter, som indføres af medlemsstaterne."

Formålet med denne rapport er at vurdere resultaterne af den undersøgelse, der er foretaget i medlemsstaterne, og som blev tilendebragt i december 2003, af omsætningen og brugen af de officielle mærkesedler og ledsagedokumenter.

1. INDLEDNING

I henhold til artikel 10, stk. 1, skal medlemsstaterne foreskrive, at pakninger og bundter af formeringsmateriale på den udvendige side i overensstemmelse med bilag IV forsynes med en officiel mærkeseddel på et af Fællesskabets officielle sprog, idet fastgørelsen skal sikres af lukkeanordningen. Mærkesedlens farve er hvid med en diagonal violet tværstribe for udgangsformeringsmateriale, hvid for basisformeringsmateriale, blå for certificeret formeringsmateriale og mørkegul for standardformeringsmateriale.

Efter artikel 10, stk. 2, kan medlemsstaterne dog give producenter på deres eget område tilladelse til samlet at sælge flere pakninger eller bundter af podede vinstokke eller af stiklinger med rod med samme egenskaber under anvendelse af en og samme mærkeseddel i overensstemmelse med bilag IV. I så fald bindes disse pakninger eller bundter sammen på en sådan måde, at båndet ved adskillelse af pakningerne eller bundterne bliver ødelagt og ikke kan genanbringes. Mærkesedlen fastgøres med dette bånd. Det er ikke tilladt at foretage ny sammenbinding.

For at gøre det muligt for Kommissionen at forelægge Rådet en udtømmende og opdateret rapport fik medlemsstaterne tilsendt et særligt spørgeskema. Spørgeskemaet og besvarelserne blev gennemgået i samarbejde med eksperter fra medlemsstaterne.

2. GENERELLE OPLYSNINGER

Fire medlemsstater er i medfør af Kommissionens beslutning 75/287/EØF fritaget for forpligtelsen til at anvende Rådets direktiv 68/193/EØF, fordi handelen med formeringsmateriale af vin enten slet ikke finder sted eller kun har et ganske ubetydeligt økonomisk omfang. Hvad angår de øvrige elleve medlemsstater har handelen med formeringsmateriale af vin et betydeligt omfang i otte medlemsstater og et ubetydeligt økonomisk omfang i tre lande.

Fem af de elleve medlemsstater har sat de nødvendige nationale foranstaltninger til gennemførelse af Rådets direktiv 2002/11/EF om ændring af direktiv 68/193/EØF i kraft. De øvrige medlemsstater arbejder stadig på at gennemføre disse foranstaltninger.

Der vil i rapporten blive fokuseret på aktiviteterne i de otte medlemsstater, hvor vindyrkning er et økonomisk vigtigt erhverv. Medlemsstaterne har oprettet eller udpeget den myndighed (i det følgende benævnt det officielle organ), der har ansvaret for gennemførelsen af de officielle foranstaltninger, der er fastsat i artikel 2, stk. 1, litra H. De relevante direktivbestemmelser er blevet omsat til praksis gennem specifik national lovgivning.

Overordnet opbygning af det officielle organ

Antallet af medarbejdere (inspektører og administrativt personale omregnet til fuldtidsbeskæftigede), der arbejder for det officielle organ i henhold til direktiv 68/193/EØF og gennemførelsesbestemmelserne hertil, betragtes som passende i forhold til værdien af formeringsmaterialet af vin i den pågældende medlemsstat. Inspektørerne skal have, hvad der svarer til en højere uddannelse eller et diplom i jordbrug eller gartneri-/havebrug eller en lignende naturvidenskabelig uddannelse samt relevant erfaring. Hvis der anvendes hjælpeansatte, skal de have et afgangsbevis fra en landbrugsskole eller kunne dokumentere lignende faglige kvalifikationer. I de fleste medlemsstater oplæres personalet og deltager med jævne mellemrum i generelle og fagspecifikke efter- og videreuddannelseskurser.

3. SORTSIDENTIFIKATION (ARTIKEL 5B OG 5C)

I overensstemmelse med de relevante artikler vedrørende godkendelse af en ny sort gennemgås betingelserne for, hvornår sorten anses for at adskille sig fra andre sorter samt for at være stabil og ensartet. I denne forbindelse anvendes bestemmelserne i Kommissionens direktiv 72/169/EØF om fastlæggelse af egenskaber og mindstekrav ved undersøgelse af vinsorter. Desuden anvendes protokollerne fra EF-Sortsmyndigheden (CPVO Community Plant Variety Office) og Den Internationale Union til Beskyttelse af Plantenyheder (UPOV Union de Protection des Obstentions Végétales) samt Det Internationale Vinkontors (OIVV Office International de la Vigne et du Vin) beskrivelser, hvor det er relevant.

Formeringsmateriale af sorter, der er officielt godkendt i andre medlemsstater, godkendes med henblik på kontrol og anerkendelse i samtlige lande.

Hvor der udarbejdes lister over kloner, undersøges disses ampelografiske identitet i forhold til de respektive sorter.

De listeføringsprocedurer, der anvendes af medlemsstaterne, omfatter følgende:

- De kloner, der ansøges om godkendelse af, udvælges af forædleren på grundlag af deres gode genetiske og plantesundhedsmæssige egenskaber.
- Er resultaterne tilfredsstillende, sender forædleren en ansøgning til den nationale myndighed om optagelse af klonen i den nationale sortsliste.

– Klonerne undersøges for identitet (typeoverensstemmelse), stabilitet og ensartethed på grundlag af den officielle beskrivelse af den pågældende sort. Kvaliteten af de planter, der ansøges for, må ikke være ringere end de normer, der er fastsat for certificeret formeringsmateriale i Rådets direktiv 68/193/EØF og gennemførelsesbestemmelserne hertil.

– Efter at være blevet godkendt af myndigheden optages klonen i den nationale sortsliste for vin eller i en klonliste.

Den nationale sortsliste og klonlisten er offentligt tilgængelige. Listerne opdateres officielt.

4. PROCEDURER FOR ANERKENDELSE/GODKENDELSE, GENNEMFØRELSE AF UNDERSØGELSER OSV. (ARTIKEL 3-13)

Medlemsstaternes officielle organer udarbejder årlige arbejdsplaner, som jævnligt revideres. Sædvanligvis foretages der formelle interne eller eksterne bedømmelser af det officielle organs arbejde. I de fleste medlemsstater bruger inspektørerne en vejledning til kontrollen.

Procedurerne for anerkendelse/godkendelse med henblik på handel omfatter følgende:

– evaluering af modtagne ansøgninger om tilladelse til handel med formeringsmateriale og registrering af data

– kontrolbesøg, som normalt gennemføres på hele beplantningen og omfatter forskellige kategorier af planteformeringsmateriale. Formålet er at kontrollere, at hver enkelt af de pågældende kategorier af formeringsmateriale opfylder de relevante krav med hensyn til identitet og plantesundhed

– inspektion af forskellige kategorier af formeringsmateriale med henblik på at kontrollere, at betingelserne vedrørende identitet, materialekvalitet og plantesundhed i bilagene til ovennævnte direktiv er opfyldt

– administrativ kontrol af, om de ved aftale fastsatte krav vedrørende anerkendelse, registrering af data, mærkningssystem, fremlæggelse af andre relevante dokumenter, lukning og kontrol af de oplyste mængder er opfyldt.

Er alle betingelser opfyldt, kan der udstedes officielle mærkesedler eller tilladelse til mærkning under offentlig kontrol.

Hvis det er nødvendigt, udtages der prøver under kontrolbesøgene, primært for at undersøge, om planterne er sunde (identifikation af kvalitetsforringende skadegørere). Det er ikke så ofte nødvendigt at undersøge kvalitetsaspekter såsom formeringsmaterialets identitet. Hovedparten af de officielle organer anvender en vejledning i prøveudtagning.

5. MÆRKNING

Formeringsmateriale af vin kan bringes i handelen under fire kategorier: udgangsformeringsmateriale, basisformeringsmateriale, certificeret formeringsmateriale og standardformeringsmateriale.

Mærkesedler for standardkategorien trykkes i de fleste af medlemsstaterne under offentlig kontrol, og i én medlemsstat trykkes de officielt. Hvad angår certificeret formeringsmateriale, basisformeringsmateriale og udgangsformeringsmateriale trykkes mærkesedlerne i fire medlemsstater under offentlig kontrol, mens de i de resterende fire trykkes officielt.

I henhold til gældende lovgivning vedrørende foranstaltninger mod spredning af skadegørere, der er omfattet af reglerne om karantæne (Rådets direktiv 2000/29/EF), er det muligt at forsyne anerkendelsesmærkesedler med oplysningerne fra plantepasset, bortset fra i én medlemsstat, hvor der ikke opereres med denne mulighed.

De fleste medlemsstater tillader i overensstemmelse med artikel 10, stk. 2, at flere pakninger eller bundter af podede vinstokke eller af stiklinger med rod sælges under anvendelse af en og samme mærkeseddel.

Mærkning finder sted under offentlig kontrol i fire medlemsstater og sker i de resterende fire officielt.

Den almindelige sporbarhedsprocedure består i, at man med udgangspunkt i mærkesedler fundet på bundter af formeringsmateriale på markedet søger tilbage i den relevante dokumentation (anmodning om kontrol af materiale eller dokumenter af skattemæssig art osv.) for at efterprøve, om alle krav er opfyldt.

Bortset fra i to medlemsstater ledsages formeringsmaterialet normalt ikke af et ledsagedokument; i visse tilfælde anvendes et skatte- eller transportdokument.

6. KONKLUSIONER OG FORSLAG

Med Rådets direktiv 2002/11/EF vedrørende ændring af direktiv 68/193/EØF af 9. april 1968 om handel med vegetativt formeringsmateriale af vin indførtes en ny fremgangsmåde i forhold til den hidtidige lovgivning på dette område. Det indebærer først og fremmest følgende:

– Det indre marked er nu fuldstændig harmoniseret på dette område, som er første trin inden for vindyrkning.

– Den nye videnskabelige viden kan overføres til produktionen af vinformeringsmateriale.

– Oplysningerne til forbrugerne kan forbedres, ligesom omsætningen af formeringsmateriale kan overvåges via et nyt mærkeseddelformat og ledsagedokumenter.

Medlemsstaterne er stødt på visse problemer i forbindelse med omsætningen af direktivet i national lovgivning, herunder gennemførelsen af de nye krav. Et særligt problem har været den forsinkede direktivgennemførelse (en gennemsnitlig forsinkelse på 8 måneder, når der tages udgangspunkt i tallene for december). Af samme grund burde det være muligt at gennemføre en udtømmende og mere endegyldig evaluering af omsætningen af formeringsmateriale af vin, navnlig om brugen af officielle mærkesedler og ledsagedokumenter indført af medlemsstaterne på mellemlang sigt (fem år). Den foreliggende rapport, der er udarbejdet i tæt samarbejde med medlemsstaternes officielle organer, bør betragtes som en foreløbig evaluering.

Rapporten er udarbejdet på grundlag af de erfaringer, der er gjort under de betingelser, der hidtil har været gældende i henhold til ovennævnte direktiv. Disse erfaringer er blevet sammenholdt med den korte erfaring, der er høstet, siden de nye krav blev indført.

Skønt der indtil dato kun er konstateret eller indberettet meget få problemer til de officielle organer, antyder selv et begrænset antal af sådanne tilfælde selvsagt, at visse aspekter vedrørende de krav, formeringsmateriale skal opfylde i forbindelse med omsætning, og vedrørende anvendelsen af mærkesedler og ledsagedokumenter kan forbedres yderligere (f.eks. indkredsning og overvågning af kritiske punkter i forbindelse med formeringsmaterialets mærkning, identifikation, sundhed og ydre kvalitet).

Et middel til at vurdere, om der sker sådanne forbedringer, er analyser og prøver. I overensstemmelse med direktivet (artikel 16) foreslås det, at Kommissionen fortsat skal sikre, at ordningerne for koordinering, gennemførelse, inspektion og finansiering af analyser og prøver er på plads. Formålet med analyserne og prøverne er at harmonisere de tekniske metoder til undersøgelse af formeringsmaterialet og at sikre, at det opfylder de krav og betingelser, der er fastsat i direktivet. Dette aspekt må være afgørende for at forbedre den gensidige tillid medlemsstaterne imellem, i forbindelse med at EU får nye medlemsstater, hvor vindyrkning spiller en meget stor rolle.

Hovedkonklusionerne er som følger:

– Medlemsstaterne bør fortsætte deres bestræbelser på at forbedre kontrolsystemet via kontrolbesøg, prøveudtagning og analyser for at fastslå, om gældende krav er opfyldt.

– Medlemsstaterne bør fortsat tilskynde producenterne til at øge indsatsen for at forstå deres nye rolle og for at forbedre kvaliteten af det vinformeringsmateriale, som spiller en så vigtig rolle i landbruget i EF.

– Medlemsstaternes officielle organer overvejer muligheden i henhold til artikel 10, stk. 3, af at kræve, at formeringsmateriale, der er produceret på deres eget område, skal ledsages af et dokument, med henblik på at gøre markedet mere gennemskueligt af hensyn til beskyttelsen af den endelige forbruger, både i økonomisk henseende, dvs. med varer, der er i overensstemmelse med normerne (tillid til markedet og beskyttelse af forbrugernes økonomiske interesser), og med hensyn til de metoder, der er nødvendige for at sikre dette.

På grundlag af den generelle holdning, som de officielle organer har givet udtryk for, og på basis af de hidtidige erfaringer anses det ikke på nuværende tidspunkt for nødvendigt at fremlægge forslag vedrørende omsætningen af formeringsmateriale af vin, herunder navnlig om brugen af de officielle mærkesedler og af de ledsagedokumenter, som er indført af medlemsstaterne

BILAG

1. KRAV TIL KVALITET OG PLANTESUNDHED FOR STANDARDFORMERINGSMATERIALE OG CERTIFICERET FORMERINGSMATERIALE (ARTIKEL 3, 10 OG 11)

I tre medlemsstater er det forbudt at sælge standardformeringsmateriale af grundstammer, og i én medlemsstat er handel med standardformeringsmateriale af vin ikke tilladt.

Medlemsstaterne anvender de tekniske betingelser, der er fastsat i bilagene til direktivet. Moderkvarterer, vinplanteskoler og formeringsmateriale er omfattet af obligatorisk kontrol. Alle typer formeringsmateriale underkastes teknisk og administrativ kontrol, herunder kontrol af både mærkesedler og lukning af materiale.

2. KRAV TIL KVALITET OG PLANTESUNDHED FOR CERTIFICERET FORMERINGSMATERIALE (ARTIKEL 3 OG 11)

Frankrig og Italien har anvendt nationale anerkendelsessystemer siden starten af halvfjerdserne, og de øvrige medlemsstater har efterfølgende gradvist indført sådanne systemer.

Medlemsstaterne anvender de tekniske betingelser, der er fastsat i bilagene til direktivet. Moderkvarterer, vinplanteskoler og formeringsmateriale er omfattet af obligatorisk kontrol. Alle typer og kategorier af formeringsmateriale (udgangs- og basismateriale samt certificeret materiale) underkastes teknisk og administrativ kontrol, herunder kontrol af både mærkesedler og lukning af materiale.

Medlemsstaterne anvender nationale anerkendelsessystemer sammen med ordningen fra Plantebeskyttelsesorganisationen for Europa og Middelhavsområderne (EPPO) samt Det Internationale Vinkontors (OIVV) liste over egenskaber. I visse tilfælde henviser de officielt til ovennævnte ordning. Anerkendelse sker i overensstemmelse med EPPO's liste over skadegørere og under anvendelse af EPPO's indekserings- og identifikationsmetoder.

I visse, mindre udbredte tilfælde kan forædleren selv gennemføre formering af klonerne ("premultiplication"). I størstedelen af medlemsstaterne er det inspektører fra det centrale officielle organ, der fører kontrol med moderkvarterer til produktion af basisformeringsmateriale (stiklinger og podekviste) og vinplanteskoler, hvor der produceres stiklinger med rod og podet vin, mens moderkvarterer og vinplanteskoler til produktion af certificeret formeringsmateriale og standardformeringsmateriale kontrolleres af de lokale myndigheder. Stiklinger med rod og podet vin i basiskategorien sælges normalt til planteskoler med henblik på etablering af moderkvarterer, hvorfra der indsamles certificeret (klonoprindelse) formeringsmateriale (stiklinger og podekviste).

3. SPORBARHED

For at sikre den nødvendige sporbarhed (både frem og tilbage) skal producenter af formeringsmateriale af vin indgive en ansøgning om tilladelse til at sælge ovennævnte materiale. De officielle organer kan registrere følgende oplysninger:

– Producentens navn og relevante adresser

– Beskrivelse af sort, type og kategori af materiale samt produktionssteder

– Årlige oplysninger om anlæg, dyrkede sorter/partier og formeringsmaterialets oprindelse

– Administrative forpligtelser (dyrkningsregister, register over køb/salg)

– Korrekt identifikation af planteskolens materiale.

Producenterne skal sikre adgang til kontrol og prøveudtagning og i det hele taget samarbejde med det ansvarlige officielle organ. Derefter får de et identifikationsnummer. De officielle organer foretager kontrol på stedet for at efterprøve, om producent og materiale opfylder direktivets bestemmelser.

Godkendelsen gives for en mængde, for en sæson og/eller for et år ad gangen.

Inspektørerne arbejder tæt sammen med virksomhederne for at undgå en situation, hvor materialets standard er blevet så dårlig, at det er nødvendigt at suspendere eller tilbagekalde godkendelsen. Suspension kan komme på tale ved alvorlig, men forbigående negligering af direktivets bestemmelser. Inspektøren udsteder en meddelelse og kontrollerer, om der sker en forbedring af standarder/procedurer. Nedklassificering af formeringsmateriale og/eller tilbagekaldelse af en godkendelse overvejes kun i ekstreme tilfælde, f.eks. ved forsætlig tilsidesættelse af direktivets bestemmelser, hvor der er ringe udsigter til forbedringer.

Godkendelsesoplysningerne er tilgængelige for myndighederne, men normalt ikke for offentligheden. Listen over godkendte producenter (identifikationsnummer, navn, sted) er dog direkte eller efter anmodning tilgængelig for offentligheden i de fleste medlemsstater.

4. ANALYSER OG PRØVER

I flertallet af de medlemsstater, hvor produktion af vinformeringsmateriale er af stor økonomisk betydning, foretages der kun i tvivlstilfælde analyser og/eller prøver på udvalgte prøver for at kontrollere, om kvalitetskravene er opfyldt. I to medlemsstater foretages der rutinemæssigt analyser og prøver.

Prøverne undersøges af et organ, som enten er den myndighed, der er udpeget som ansvarlig for direktivets kvalitetskrav, eller et organ, der samarbejder på grundlag af aftaler. Sædvanligvis følger organerne med ansvar for disse analyser og prøver et kvalitetssystem.

Ved prøveudtagningerne er der kun i ganske få tilfælde afsløret kvalitetsproblemer. De konstaterede plantesundhedsproblemer vedrører for størstedelens vedkommende vira, svampe, mykoplasmer eller bakterier (*Agrobacterium*).

5. KORRIGERENDE FORANSTALTNINGER VEDRØRENDE FORMERINGSMATERIALE AF VIN

Opfølgning af kontrolbesøg eller analyser og prøver:

Arten af de korrigerende foranstaltninger, der skal træffes, afhænger af, hvor alvorligt/kompliceret problemet er. I ukomplicerede tilfælde kan den inspektør, der besøger virksomheden, straks give instrukser. I mere komplicerede tilfælde, som kræver opfølgning (f.eks. nye skadegørere eller overtrædelser), overgives sagen til overordnede inspektører, som om nødvendigt kan rådføre sig med hovedforvaltningen (chefinspektører, ministerielle embedsmænd og andre kolleger med beføjelser på området), for at der kan træffes de nødvendige foranstaltninger.

Opfølgning af klager fra kunder:

Det officielle organ kræver, at producenterne straks træffer korrigerende foranstaltninger (f.eks. særlige behandlinger, udskillelse af materiale, forbedring af overvågnings- eller dyrkningsmetoder osv.), hvis de har deres virksomhed i samme medlemsstat. Er der tale om producenter i andre medlemsstater, underretter det officielle organ det officielle organ i den medlemsstat, hvor den pågældende producent har sin virksomhed.

Når det officielle organ modtager klager over formeringsmaterialets kvalitet, undersøger det, om klagen reelt havde relation til eller var forårsaget af formeringsmaterialet i den stand, det havde, da det blev leveret. Er der bevis for, at der blev leveret materiale, der havde den forkerte sortsidentitet, ikke var mærket korrekt, ikke var tilstrækkelig sundt eller ikke var af tilstrækkelig god kvalitet, underrettes producenten og kunden herom. Producenten skal så træffe foranstaltninger for at løse problemet og rådgives om, hvordan en gentagelse af problemet kan undgås.

Det skal understreges, at det kun er et fåtal af de klager fra kunder, som de officielle organer har modtaget, der har krævet korrigerende foranstaltninger. Der er som oftest tale om manglende mærkning eller ledsagedokumenter eller om ikke korrekt udfyldte dokumenter. Nogle sager vedrører kvalitetsproblemer som plantesundhedsproblemer og klager over mærkning (manglende mærkesedler eller mærkesedler uden fyldestgørende oplysninger), grundstammer med ringe tilvækstkapacitet og stiklinger/unge planter af ringe kvalitet, f.eks. på grund af svagheder ved podestedet, diametre eller tørret materiale. Hovedkategorierne af formeringsmateriale godkendes som henholdsvis standardformeringsmateriale og basisformeringsmateriale.

De foranstaltninger, der normalt foreslås, er: behandling mod skadegørere, tilbagetrækning af materiale fra handelen, destruktion og forbedring af det interne kvalitetssystem. Det officielle organ kontrollerer, om de korrigerende foranstaltninger er blevet gennemført, ved efterfølgende kontrol og prøver.